

Pracovní list

Karel V. Rais:

Poslední radosti (1894)

[In Karel V. Rais: Povídky, Brno, Host 2013, s. 382–422.]

Panímáma trochu nepokojně přecházela; potom usadivši se opět na truhle, počala se radostně modlit. Tolik smutku z ní dnes spadlo, že za to musela Bohu poděkovat. Hospodyně s ní tak pěkně jednala, a sám představený pro ni přišel! Už tu není jako zaživa pochována, už ji aspoň trochu znají, hovoří s ní, a což teprve, bude-li tu to dítě. A při té myšlence si spokojeně vydechla: „To děťátko mi sám Pánbíček poslal!“ Když se k poledni loudala do krámků k židům Munkům, aby si zas jednou koupila lot kávy a čtvrt libry cukru, celá vesnice se jí zdála veselejší. Chalupy se jako vykoupány hřály v plném slunečnu, okénka jim blyskotala, staré javory nad božími mukami uprostřed návsi stály v zlatém plášti a lesy svítily jasnou zelení. „Podívejme se, kdo to k nám jde!“ Munková zdaleka panímámu vítala. Stála za pultem, a že byla jako kulička, bylo jí vidět jen velkou, černovlasou, rozházenou hlavu s plnými červenými tvářemi a kousek ramen. „Copak – vy od křtin?“ ptala se širokým, pleskavým hlasem, když panímáma vstoupila do rozevřených dveří. „To přec musí být sláva, když panu představenému přibude princezna, ne? To aby z hmoždířů stříleli!“ a velkými ústy se rozesmála.

[...]

Vtom do krámků vběhla chalupnice Breberka, ženština ještě mladá, ale hubená; přiběhla v jedné krátké sukni, bosa. „Ještě petrolku jsem si zapoměla,“ pravila, nuceně se smějíc. Tu pohlédla stranou, a jako by byla nevěděla, že panímáma Trampotka je v krámkě, spustila udiveně: „Ale – Trampotka – pěkně vás vítám, už jsme se dávno neviděly. No, vy teď asi zkusíte!“ a obrátivši se k Munkové, jež zadělávala kornout, zpěvavě vysvětlovala: „Vždyť prej tam je dopuštění boží, představený prej dělá jako posedlý. No, já nevím – ale povídali to u nás. Ale je to taky pomýšlení – obě děti se seberou a jsou ty tam! A já se jim chudšům nevidím – plakali prý oba, že jich bylo lidem líto!“ a při té řeči ruce smutně spínala.

[...]

„I nevěřte, lidé,“ důrazně se ozvala panímáma. „Že to není pravda, panímámo?!“ zas Munková vyjela. „Vy v té sedničce nic nevíte, ale je to boží pravda. Představený má zlost náramnou! Vždyť si vzal na křtiny jenom z hospody trochu skořicovky – to i ten podruh v takovém pádu přijde a vybere si tuhle nějakou pořádnou rozolku. A pekli něco? Nepekli! Masa kousek nekoupili! Je to hrůza, je to hrůza, všechno je tam naruby, děti pryč, on jako divoch, a představená se prej na dítě ani podívat nemůže!“ „Vždyť to není pravda, co byste povídali; seděla jsem tam včera i dnes, děťátko je jako malina, radost do stavení! Lidé nemají rozum, že ty děti tak popichují!“ velmi vážně odpovídala panímáma, a vzavši kornouty, položila peníze, dala dobrou noc a chvátala z krámků.

Okruhy analýzy

(dle struktury ústní zkoušky státní maturity z češtiny)

I.

→ **zasazení výňatku do kontextu díla**

→ **časoprostor**

II.

→ **vypravěč**

→ **postava**

→ **vyprávěcí způsoby**

→ **typy promluv**

III.

→ **jazykové prostředky a jejich funkce ve výňatku**

IV.

→ **kontext autorovy tvorby**